

Sivert Angel:

Sammendrag av avhandlingen

The Religious Pedagogic of Lucas Osiander (1534 – 1604)

Norsk

Den lutherske troen mottas passivt og gjør rettferdig uten gjerninger, men troen hviler på ordet, og dette må kommuniseres innenfor bestemte kulturelle former og i henhold til bestemte strategier. Med utgangspunkt i et klassisk dilemma ønsker avhandlingen å vise hvordan formidlingen av luthersk tro og formingen av kristne mennesker er knyttet til historisk situasjon.

I generasjonene etter Luther oppsto en ny situasjon rundt denne trosformidlingen, når Lutherdommen ble etablert som egen religion som må reprodusere seg selv fra generasjon til generasjon og ha en statsbærende funksjon i de konfesjonelle stater. Avhandlingen undersøker hvordan teologiske og religiøse anliggender er forbundet med sosiale og politiske anliggender i denne situasjonen og i denne tidens lutherske religiøse opplæring. Det gjør den ved å ta for seg en predikants virke som case, nemlig den sørtyske teologen Lucas Osiander. Hans prekener utgjør det viktigste kildematerialet i avhandlingen og analyseres for å spore en sentral predikants formingsambisjoner og strategier. Begrepet pedagogikk anvendes som perspektiv på hans prekener og retter analysen inn mot å beskrive hvordan Osiander prøvde å forme tro og tanker hos sine tilhørere og ser predikantvirksomheten i sammenheng med et større prosjekt, nemlig statens og kirkens forming av innbyggernes tro og tanker.

Dette undersøkes på to felt. Avhandlingens første hoveddel studerer Lucas Osiander som hoffpredikant stilt mellom kirken og den verdslige øvrighet (1569 – 1594), og analyserer de begravelsestaler Osiander holdt for fyrsten og folk i hans omkrets i denne perioden. Andre hoveddel tar for seg Osiander som bypredikant i Esslingen (1598 – 1603), og studerer de katekismeprekenene han der holdt for byens unge.

Avhandlingen påpeker hvordan endret prekenstil og endret teologisk vektlegging i generasjonen etter Luther henger sammen med økt vekt på prekenens sosiale funksjon. Den peker på sammenhenger mellom denne sosiale funksjon og observasjoner om predikantens rolle og selvforståelse.

Engelsk

Lutheran faith is received passively and justifies without merits, but it still involves human activity. Faith rests on the Word which has to be communicated within specific cultures and according to specific strategies. With this classic dilemma as its point of departure, the dissertation investigates how the communication of Lutheran faith and the forming of Lutherans is shaped by its historic context.

In the generations after Luther, Lutheran preachers and educators found themselves in a new situation where their faith was an established religion which had to reproduce itself from generation to generation and which had become a central institution for securing integration, morality and common identity within confessional states. The dissertation investigates how theological and religious concerns were tied to social and political concern in this epoch Lutheran upbringing. It employs the South German preacher Lucas Osiander as a case to study the forming ambitions and strategies of an exemplary Lutheran preacher of this age. Osiander's sermons make up the majority of the dissertation's source material. The concept "pedagogic" is employed as a perspective on his sermons which directs the analysis at describing how Osiander tried to form the faith and thoughts of his audience. It sees his activity as preacher as connected to a greater project, namely the efforts of church and state to form the thoughts and faith of the people.

The dissertation focuses its investigation on two areas of Osiander's activity. The first part studies Osiander's activity as Court Preacher serving both church and secular authority (1569 – 1594). It analyses some of the most important funeral sermons Osiander presented in this role. The second part of the dissertation studies Osiander's activity as city preacher in Esslingen (1598 – 1603) and investigates the catechism sermons he here held for the city's youth.

The dissertation points out how a changed style of preaching and altered theological emphasis in the generation after Luther is connected to a greater concern for the sermons social function. It draws a link between this increased concern for the sermon's social function to observations on the preacher's role and self – understanding.